

- **YETERSİZLİĞİ OLAN BİREYLERE İLİŞKİN ULUSLARARASI YASAL DÜZENLEMELER**



İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi (1948)

- Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun kararıyla 10 Aralık 1948'de ilan edilmiştir.
- ülkemizde Bakanlar Kurulu Kararıyla 27 Mayıs 1949'da yayımlanmıştır.



- yaşamın her alanında insanlar **eşit haklara** sahiptir.
- insanlar doęuřtan eřit doęarlar, ilan edilen bütön hak ve özgürlüklerden yararlanabilirler.
- Ayrım gözetmeksizin herkes yaşama ve korunma hakkına, parasız ve uygun eğitim, çalışma ve sosyal güvenlik hakkına, ayrıca yasal başvuru hakkına sahip olmalıdır.
- Bu bildiride yer alan hakların güvenceye alınmasını ve uygulanmasını sağlamak için Avrupa Konseyi tarafından ortak bir sözleşme hazırlanmıştır.



Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (1950)

- 4 Kasım 1950'de Roma'da imzalanmış, Türkiye bu sözleşmeyi 10 Mart 1954'te onaylayarak iç hukukuna dahil etmiştir.
- Herkesin **yaşama, güvenlik ve adil yargılanma hakkı** vardır.
- Hiç kimse insanlık dışı **cezaya ya da zorunlu çalışmaya** tabi tutulamaz.
- Hak ve özgürlükleri ihlal edilen kişiler **mahkemeye başvurabilirler**.



- Sözleşmedeki ayrımcılık yasağı başlıklı madde, belirtilen hak ve özgürlüklerden yararlanmak için **hiçbir ayrımcılığın yapılmamasını** hükme bağlamıştır.
- Bu sözleşmenin ikinci bölümünde taraf devletlerin kabul ettikleri yükümlülüklere uymasını sağlamak için **Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin kuruluşu** ve işletilecek süreç ile ilgili maddelere yer verilmiştir.



Avrupa Sosyal Şartı

- Ülkemizin üyesi olduğu Avrupa Konseyi tarafından **1961** yılında kabul edilen Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni tamamlamayı hedefleyen temel bir uluslararası sözleşmedir.
- Ülkemiz tarafından 1961 yılında imzalanmış, 1989 tarihinde bazı maddeleri dışlanarak onaylanmıştır.
- 1996 yılında bazı düzenlemeler yapılarak Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı tekrar imzaya açılmış, 1999 yılında yürürlüğe girmiş, ülkemizde de 2007 yılında onaylanmıştır.



- Bütün bireylerin eğitim, mesleki rehberlik, mesleki eğitim, sağlık, istihdam, sosyal korunma ve ayrımcılığın önlenmesine yönelik temel hakları koruma altına alınmıştır.
- Engellilerin toplumsal yaşamda bağımsız olma, sosyal bütünleşme ve katılma hakkı tanımlanmıştır. (15.madde)



Birleşmiş Milletler Sakat Hakları Bildirisi

- BM Genel Kurulunun İnsan Hakları Evrensel Bildirisine ek olarak, 9 Aralık 1975 yılında yayımlanmıştır.
- 13 madde
- sakat terimi tanımlanmış,
- ÖG bireylerin ayırım gözetmeksizin toplumda bağımsız ve üretici bireyler olarak katılım hakları, toplumun da bu bireylere karşı sorumlulukları belirlenmiştir.
- bu bireylerin medeni, sosyal ve siyasi hakları belirtilmiş, eğitim, tedavi, ulaşım haklarına erişimleri için gerekli düzenlemelerin yapılması



- Bu hakların ÖG ve ailelerine tam olarak duyurulması için harekete geçilmesi
- ÖG üretken bireyler olarak toplumda yer alması için **mesleki eğitim** ve **istihdamlarının** sağlanması için uygun planlama ve uygulamaların yapılması gerektiği ifade edilmiştir.
- 3. madde: ÖG bireyler için **her yerde eşitlik** ilkesini belirtmektedir.
- Bu bildiriyle bütün engellilerin ayırım gözetmeksizin bütün haklarının güvence altına alınması sağlanmıştır.



Sakatların Mesleki Rehabilitasyonu ve İstihdamı Hakkında 159 sayılı Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Sözleşmesi

- Cenevre'de 1 Haziran 1983 tarihinde imzalanan bu uluslararası sözleşme, Türkiye tarafından 8 Temmuz 1999 tarihinde 4407 sayılı yasa ile kabul edilmiş ve 10.07.1999 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanmıştır.
- ÖG bireyler için yaşamın her alanında fırsat eşitliği ve topluma tam katılımı için sosyal bütünleştirme ortamı
- bu bireylere göre uyarlanmış rehberlik, uygun mesleki eğitim, mesleki rehabilitasyon ve istihdam hizmetlerinin sağlanması
- uzman danışmanların yetiştirilmesi, kırsal ya da uzak yerleşim yerlerindeki engellilere bu hizmetlerin ulaştırılmasına ilişkin önemli tedbirler alınması



Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (1989)

- İnsan Hakları Evrensel Bildirisi çerçevesinde BM Genel Kurulu tarafından 20 Kasım 1989'da kabul edilmiştir.
- Ülkemiz tarafından 14 Eylül 1990 tarihinde imzalanmış, 27 Ocak 1995 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanmış ve iç hukukumuzda girmiştir.
-
- ayırım gözetmeksizin bütün çocukların doğmadan önce ve doğduktan sonra yasal olarak korunması,
- çocuk haklarının güvenceye alınması ve uygulanması için uluslararası işbirliği
- 23. madde: Taraf devletlerin zihin ya da bedensel engelli çocukların saygınlıklarını güvence altına alan, özgüvenlerini geliştiren ve toplumsal yaşama etkin biçimde katılmalarını kolaylaştıran şartlar altında yaşamaları için gerekli özel ve tıbbi bakım hizmetlerinin sağlanması, eğitim, mesleki eğitim, rehabilitasyon hizmetleri, bu çocukların gelişimlerini ve toplumla bütünleşmelerini artıracak etkinlikleri sağlamaya yönelik çalışmalar yapmaları gerekmektedir.

